

Naročnina

Dnevna izdaja

za krajino Jugoslavije

mesечно 25 Din

poštejno 150 Din

celoletno 300 Din

za inozemstvo

mesечно 40 Din

nedeljska izdaja

celoletno v Jugi

slaviti 120 Din, za

inozemstvo 140 D

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov

1. stop. peti vrsta

mali oglaš po 1.50

in 2.00, večji oglaš

nad 45 mm višine

po Din 2.50, velik

po 3 in 4 Din, v

uredniškem delu

vrstica po 10 Din

p. Pr. večim o

naročilu popusti

Izide ob 4 zjutraj

razen ponedeljka in

dneva po prazniku

Ureanjsko je v Kopnarjevi ulici št. 6/III
Vokopisi se ne vračajo, nehrankirano
pismo se ne sprejema. Ureanjsko
telefon št. 2050, upravnštvo št. 2328

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopnarjevi ulici št. 6 - Lekovni
račun: Ljubljana štev. 10.650 in 10.340
za inzerate, Sarajevski. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Sergijeva tragedija

Dovolite mi, gospod urednik, da napišem par besed v obrambo nesrečnega poglavarja pravoslavne cerkve v Rusiji. Ne radi polemike, temveč v svrhu pravilnega umevanja dejanskega stanja smatram za potrebno opozoriti na dejstva, ki se pri napadih na znani Sergijevi izjavi med emigracijo in pod sovjeti (če odgovarja znano »Lokal-Anzeiger«) poročilo o moskovskih izgredivih proti škofu Sergiju v cerkvi resnici) pozabljajo. Res je, da so sovjeti od Sergija, oziroma od svetega sinoda obe izjavi na svoj način izsilili, da so vprašanja zelo zvito zastavili, pa brez dvoma dodajali iz svojega ter podtaknili metropolitu surovosti proti papežu in katoličanstvu, ki jih on tudi v najhujši dilemi zase in za rusko cerkev ne bi bil zmožen izreči, toda v celoti se izjavi ne moreta smatrati kot potvorbi. Že rajni patriarh Tihon je slišal dosti očitkov od emigracije, da »klečeplazi« pred boljševiki. Pozabljeno pa je, da je Tihon ob začetku revolucije protestiral zoper boljševiški teror, pozival k upor in celo izobčil posamezne osebe iz cerkve. Ker se ruski mužik ni zmenil za ta protest in nasilstvo komunistične stranke proti cerkvi ni ugovarjal, je moral Tihon kreniti po drugi poti. Edina posledica njegovega protesta je bila to, da je proglasila Čeka cerkev za »gnezdo sovražnikov revolucije«. Patriarh je zato v zavesti osamljenosti moral obžalovati prvotne izjave, da reši cerkveno organizacijo. Proglasil je, da cerkev ni sovražna sovjetom. Ni se bal za svoje življenje, a ni imel druge izbire med naklom in kladivom.

Isto nevmešavanje v sovjetsko politiko je zahteval mučeniški nadškof Ilarion, ki je pred kratkim po dolgem mučnem trpljenju preminil v Solovkih. Sovjeti so proglasili brezverstvo kot uradno konfesijo (dobesedno tako!) in je Sergij zasigural pred dvema letoma pravoslavni cerkvi zakonit obstanek samo na temelju dvorezne sovjetske določbe o »prostosti prepričanja«. Ni imel druge možnosti, in razumel bomo odgovore samo v luči sovjetskih določb o »kultih«. Vse cerkve so na Ruskem državna lastnina in se izročijo v najem »pripadnikom kulta«, če ni njih število nižje od določenega v zakonu in če redno plačujejo davek za uporabo cerkvenih prostorov. Država takoj zapleni in v svoje namene uporabi cerkve, kjer niso dani navedeni pogoji. Tudi znana Iverska kapela v Moskvi je bila razdrta iz tega vzroka (uradnega vzroka, seveda!), ker ni imela njene lastnice, šibka »obnovljena cerkev«, sredstev za redno plačevanje davkov. Zaostali davki so s sovjetskega stališča dokaz, da »so sklenili pripadniki kulta opustiti obrednosti v svojih prostorih«. Na temelju »kolektivnih izjav« prepovedujejo oblasti cerkveno zvonjenje: politične oblasti vedno rade poslušajo tozadevne pritožbe ljudi, katere zvonovi »pri delu motijo«. Duhovnik na deželi, ki brani včasih preganjanega »kulaka« samo iz usmiljenja do njegove družine, se ustrelji »radi veleizdaje — podpiranja sovražnikov socializma«. Boljševiki so preveč zviti, da bi odkrito ubijali ljudi radi verskega prepričanja. Radi tega jim je tako težko juridično dokazati preganjanje verstva kot takega! Poslužujejo se ovinkov od šolske vzgoje do »zasebnega« Sojuza brezbožnikov.

Ce hočemo pravilno umeti po Tihonu pričeto in po Sergiju nadaljevano politiko, moramo pomniti, da nima ruska pravoslavna cerkev nobenih nekdanjih, po državi priznanih pravic, in niso njena last niti sedaj po revoluciji na novo zgrajena cerkevna poslopja. Če bi se metropolit Sergij odkrito uprl tem postavam, bi povzročil popoln razpust cerkve. Ni dvoma, da bi se počutili Sergij in vsi drugi nadpastirji veliko bolj prijetno v prognanstvu, katero bi najbrž sledilo vojni napovedi sovjetom. Namesto tega trpijo že 13. leto nepopisno ponižanje, da bi ohranili cerkveno zgradbo in žrtvujejo vse, da ne ugasne zadnja lučka krščanske veroizpovedi. Sergijev odgovor ima samo preprost in tragičen pomen: »Glasom sovjetske zakonodaje, katero moramo vsi pod sovjeti poštovati in katero spoštujem tudi jaz, da ne bi bilo končnejšavno zatrti Kristusovo ime v nesrečni Rusiji, glasom te zakonodaje se ni kakor ne more označiti vse početje sovjetske vlade napram cerkvi kot versko preganjanje.« Iz tega pač vsak objektivni človek lahko razvidi, da imajo izjave poglavarja ruske cerkve takšen pomen, da bi se izognila cerkev še večjemu zlu. Le premislimo dejstva! Ob prvem navalu na cerkev so boljševiki imeli to taktiko: zanesti v cerkev razkol. Radi modre politike Tihona se je ta namera izjalovila. »Živa« in »obnovljenska« cerkev sta razpadli, tihonovska cerkev pa se je po začetni anarhiji zopet orga-

Iz cerkve izganjajo naš jezik

Nova odredba pazinskega poveljnika »Balille«, da smejo otroci v cerkvi moliti in peti samo italijansko - Školje so se odločno uprli

Rim, 8. marca. i. Poročali smo že o znani okrožnici pazinskega poveljnika Balille prof. Di Nizza, ki hoče na vsak način doseči, da bodo istrski otroci molili in peti v cerkvi v italijanskem jeziku mesto v hrvaškem. Nobena dvoma ni, da je izšla pobuda za to neverjetno okrožnico iz vrst koprskih in pazinskih fašistov. Kajti Koper in Pazin sta ona kraja, iz katerih izhajajo vse akcije proti slovenski Istri. Vsaka taka akcija pa se od višjih organov opraviči s tem, da je veljala le rojakom nesrečnega Vladimirja Gortana.

Ker so vse istrske šole že italijanske, je postala sedaj tarča pazinskih fašistov cerkev, kjer se slavi Bog še vedno v hrvaškem jeziku. Cerkev je zato edino zatočišče težko preizkušenih istrskih kmetov in da bi še to zatočišče uničili, zato je izšla tudi naredba pazinskega poveljnika Balille, ki zahteva, da se sme v cerkvah moliti in peti samo v italijanskem jeziku. V cerkev mora pripeljati otroke učitelj v vojaškem sprevodu in fašistično uniformirane ter jih nadzirati, ali morda ne molijo in pojejo v hrvaškem jeziku. Pazinski komandant je izdal učiteljem ukaz, naj si od župnikov izposlušajo dovoljenje, da smejo v cerkvi izvajati nad otroci to kontrolo in preprečiti hrvaško molitev in petje. Župniki so to zahtevo odločno odklonili. Bernski učitelj je takšno zahtevo kar pismeno predložil domačemu župniku! Ker se je župnik uprl vmešavanju fašistov v cerkvene zadeve, so mu ti napovedali boj. Ovadili so ga na višjem mestu, da ruje proti državi, da je v hrvaškem jeziku blago-

slovil zvonove itd. Teror je tolikšen, da so fašisti n. pr. sami določili dan blagoslovitve zvonov in jih tudi sami dali postaviti v zvonik. Prva blagoslovitev se je morala vršiti v zvoniku in sicer pod nadzorstvom oborožene gospode iz Pazina. Duhovnik je opravil obred izključno v latinskem jeziku. Nato so šli fašisti v cerkev k blagoslovu. Med sv. opravilom so hodili gor in dol po cerkvi, izzivali in se posmehovali vernikom, si ogledovali molitvenike otrok ter delali nespodobne opazke. Bodlo jih je, da je vsa cerkev, seveda tudi otroci, pela hrvaške nabožne pesmi. Po blagoslovu so priredili veliko manifestacijo za »Dopolavoro« in se nato odpeljali z avtomobili v Pazin.

Poskus uvesti italijansko petje v cerkev je v teku po vsej Istri in tudi na Tržaškem. Učitelji učijo otroke latinske pesmi; izdana je bila zato posebna pesmarica. V istem času skušajo razbiti cerkvene zборе, ki so itak v krizi, odkar so bila razpuščena prosvetna društva in nočejo občinski načelniki odobriti kreditov za organista. Šolski voditelji zahtevajo ob vsakem najmanjšem prazniku šolsko mašo in vedno ob uri, za katero je napovedana običajna farna maša. Pri takšnih mašah hočejo učitelji voditi petje in izpodriniti domači zbor.

Školje so se odločno postavili po robu. Le poreški ni odbil prvega naskoka s potrebno odločnostjo. Kakor čujemo, se to vprašanje obravnava tudi v višjih cerkvenih krogih in je toliko bolj aktualno, ker je na dnevnem redu tudi vprašanje sodelovanja katoliških mladinskih organizacij s fašističnimi po vsej Italiji.

Izlet ameriških Slovencev v Jugoslavijo

Zagreb, 8. marca. r. Letos priredi Slovenska katoliška jednota, znana organizacija naših ameriških rojakov, večji izlet po Jugoslaviji. Izlet se bo razdelil na sedem skupin ter pride v Ljubljano prva 26. junija, druga 3. julija, tretja 7. julija, četrta 9. julija, peta 15. julija, šesta 17. julija in končno sedma skupina 19. julija. V Ljubljani se vse skupine sestanejo in prirede 27. julija ameriški dan. Nato se bo nadaljeval

izlet po Jadranski obali skozi Bosno, v Belgrad, Subotico in v Zagreb. Vsa mesta se že pripravljajo na sprejem. Organizacija naših izseljencev v Zagrebu je ukrenila korake, da se naj izletnikom dovoli popust na železnica in parobrodih. Po obisku Slovenske katoliške jednote se pričakuje letos tudi večji izlet članov Hrvatske Radiše in hrvatskih pevskih društev ter končno Sokola iz Amerike.

Po Schachtovi demisiji

Demisija posledica Schachtovega neuspeha na rimski konferenci Francoski tisk zadovoljen

Berlin, 8. marca. r. Odstop dr. Schachta je postal centralno vprašanje političnega in gospodarskega javnega življenja v Nemčiji. Opaža se vsestransko podčrtavanje, da je odstop dr. Schachta zgolj politični korak, dočim doktor Schacht sam to odločno zanika ter trdi, da je moral odstopiti iz čisto gospodarskih razlogov. Kakor je izjavil dopisniku Amsterdamskega »Telegrapha« je odstopil radi tega, ker ne veruje, da bi mogla Nemčija izpolniti obveznosti Youngovega načrta in kot poštenjak ne more prevzeti na sebe te odgovornosti, radi česar je moral demisionirati.

Na drugi strani se pa trdovratno vzdržuje trditve, da je iskati vzroka njegove demisije v rezultatih rimske konference predsednikov denarnih zavodov, kjer ni mogel dr. Schacht preprečiti izvolitve Francoza Quesnay-a za generalnega ravnatelja mednarodne reparacijske banke.

Po informacijah »Vorwärtsa« so ostali vsi poskusi Schachtovih prijateljev, da bi ga odvrgli od njegove namere, brez uspeha. Socijalni

nizirala. Danes šteje 30.000 župnij, ima 163 škofov in vrhovno upravo v obliki svetega sinoda. Prav to dejstvo je zdaj začelo sovjetse zelo skrbeti. Zato so organizirali sedanji strašni naskok brezbožništva na cerkev, varujoč svoje juridične finte. Da komaj zopet izorganizirano cerkev reši, je Sergij prisiljen do svoje taktike, ki gre za tem, da poudarja »svobodo kulta«, ki jo imajo sovjeti na papirju pa da obenem odbije od ruske cerkve nevaren odtok kakor da se nadeja česa od zapadne Evrope. Pravičen človek bo to razumel.

Zato bi se moralo nepremišljeno, dasi umljivo ogorčenje nad Sergijevima izjavama umakniti obžalovanju in žrtve. Tako je čutil tudi poročevalec »Kölnische Zeitung«, ki je sklenil svoje moskovsko poročilo o Sergijevih izjavah z besedami: »Ne bom se čudil, če bodo prihodnja pokolenja metropolita Sergija proglasila za svetnika!«

Dr. Pr.

demokratije pa so z njegovim odstopom zelo zadovoljni.

Toda ne samo v Nemčiji, nego tudi v inozemstvu je močno odjeknila vest o Schachtovem odstopu. Francoski tisk z zadovoljstvom konstatira, da se ni Schachtu posrečilo torpedirati Youngov načrt. Vsi njegovi poskusi so ostali brezuspešni. Francoski tisk računa s skorajšnjim razsulo vladne koalicije v Nemčiji ter misli, da bo dr. Schacht v ugodnem momentu zbral okrog sebe konservativne elemente ter se potem zopet uveljavil v političnem življenju. Nekateri francoski listi so celo mnenja, da si je hotel dr. Schacht s svojim odstopom zagotoviti mesto v parlamentu.

Po vestih iz Londona se je Schachtov odstop sprejel v londonski City z velikim obžalovanjem. Nasprotno pa se je sprejela ta vest v Newyorku povsem ravnodušno. Njegovemu odstopu ne pripisujejo ameriški finančni krogi posebne važnosti, ker vidijo vzrok Schachtove demisije v političnih in ne v finančnih okoliščinah.

Dr. Luther - Schachtov naslednik?

Berlin, 8. marca. n. Glavni svet nemške narodne banke bo v torek popoldne sklepal o volitvi dr. Schachtovega naslednika. Močno se propagira kandidatura bivšega državnega kancelarja dr. Luthra. Seveda se bo vršila volitev v sporazumu z vlado. V bankah in na borzah je po večerajšnjem šoku zavladalo mirno razpoloženje. Izstop dr. Schachta se celo pozdravlja, ker je s tem odšel iz borz in gospodarstva sploh vznemirljiv faktor. Na borzi so se skoro na vseh tržnih poljih, posebno pa pri deležih narodne banke deloma popravili tečaji. Razpoloženje na borzi je irednejše.

Kako je prišlo do demisije

Berlin, 8. marca. n. O poteku demisije dr. Schachta poroča neki udeleženeec seje: Najprej je dr. Schacht predlagal znižanje diskontne

Dr. Schacht

mere, katero je osrednji odbor dovolil. Potem, ko je dr. Schacht zavrnil napade nase zaradi svoje plače, je zaključil svoj govor z besedami: »O dejstvu mojega odstopa kot takega se z menoj ne more govoriti. O formuliranju vzroka mojega odstopa pa bom rad pripravljen govoriti.« Presenečenje je bilo splošno. Dr. Schacht je svojo demisijo najprej formuliral zelo ostro in šele potem, ko so silili vanj z vseh strani, naj spremeni obliko, se je odločil, dati svoji demisiji drugo obliko.

Bolgarska delegacija odpotovala v Caribrod

Sofija, 8. marca. AA. Bolgarska agencija poroča: Na zahtevo jugoslovanske vlade in v smislu čl. 3. bolgarsko-jugoslovanskega sporazuma, ki je bil podpisan v Sofiji, bo bolgarska delegacija za mešano bolgarsko-jugoslovansko komisijo odpotovala nočjo v Caribrod, kjer se sestane komisija, da ugotovi, ali in v koliko obstoja kakršnakoli zveza med pirotskim atentatom in sporazumom o vzdrževanju reda in varnosti na meji. Ako se ta zveza ugotovi, bo komisija odredila ukrepe v smislu bolgarsko-jugoslovanskega sporazuma.

Uspela prirediteljev graških Slovencev

Gradec, 8. marca. AA. Sinoči je bila zabava jugoslovanske akademske mladine in naše kolonije v Gradcu. Uspela je moralno in materialno prav dobro. Posetili so jo številni prijatelji Jugoslavije v Gradcu, med njimi rektor univerze, dekan filozofske fakultete, več profesorjev itd.

Vesti iz države

Zagreb, 8. marca. r. Danes ob 11 dopoldne se je vršil v Zagrebu ustanovni občni zbor Zveze električnih central Savske banovine. Zastopane so bile vse električne centrale na tem teritoriju.

Sarajevo, 8. marca. r. Finančno ministrstvo je odobrilo proračun Drinske banovine za prihodnje leto. Proračun znaša 101.771.000 Din.

Zagreb, 8. marca. r. Higijenski zavod in medicinska fakulteta v Zagrebu sta dobila od Rockefellerjeve fundacije lepo priznanje s tem, da jim je ta tudi letos votirala vsoto 5000 dolarjev kot priznanje za dosedanje delo za higijenski in socialno medicinski dvig naše vasi.

Zagreb, 8. marca. r. Sinoči se je vršila teja finančnega odseka mestnega odbinskega odbora, na kateri se je povišala trošarina na vino in sicer za 50 par pri litru. Odslej naprej bo znašala mestna trošarina 1.50 Din. banovinski davek 1 Din in državni davek 1 Din, tako, da se bo skupno plačalo na 1 litru vina 3.50 Din trošarine.

Belgrad, 8. marca. AA. Nj. Vel. kralj je na predlog predsednika ministrskega sveta imenoval g. Jurja Demetrovića, ministra za trgovino in industrijo, kot zastopnika ministra prometa, dokler bo minister prometa Radivojević odsoten v inozemstvu.

Belgrad, 8. marca. AA. Svoje sodelovanje na letni skupščini Zveze mest kraljevine Jugoslavije, ki bo 29. marca v Belgradu, je doslej prijavilo 72 mest naše države.

Belgrad, 8. marca. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja je na svojo prošnjo rešen službe vršilec dolžnosti šefa filijale Hipotekarne banke v Ljubljani g. Nikola Vulajić.

Belgrad, 8. marca. AA. Po sporočilu centralne industrijskih korporacij se povišuje s 1. aprilom vozarinska tarifa za les za kurjavo za 25 odstotkov nasproti dosedanj.

Ljubljanska Glasbena Matica v Mariboru

Maribor, 8. marca. n. Danes ob pol 17 se je pripeljala v Maribor ljubljanska Glasbena Matica, ki je koncertirala v veliki unioński dvorani. K sprejemu se je zbralo na kolodvoru veliko občinstvo, med njimi zastopniki mestne občine in magistrata svetnik Rodošek, ravnatelj dr. Tominec kot predsednik mariborske Glasbene Matice in zastopniki raznih tukajšnjih pevskih društev ter ljudske univerze, ki je priredila tudi koncert. Ob prihodu vlaka je občinstvo pozdravilo drage goste z živahnimi živjo-klici. Dobrodošlico je izrekel gostom v pozdrav predsednik tukajšnje ljudske univerze inž. Vukovec, v imenu mestne občine pa magistratni svetnik Rodošek, ki je želel Glasbeni Matici na koncertu najlepši uspeh. V kratkih besedah se je nato obema zahvalil predsednik ljubljanske Glasbene Matice dr. Ravnhar, ki je izjavil, da je danes ljubljanska Glasbena Matica nositeljica naše pevske kulture v inozemstvu, kar je dokazala s svojimi potovanji na Poljsko, Češko in nazadnje v Francijo. Zahvaljujč se svoj pozdravni govor z vzklikom »naj živi naša severna postojanka Maribor«.

Gostje so si nato ogledali nekatere znamenitosti mesta, zvečer pa se je vršil v veliki unioński dvorani ob sijajni udeležbi odlične mariborske družbe, zastopnikov državnih in samoupravnih oblastev in tukajšnjih glasbenih krogov, koncert, ki je imponiral s pestrostjo in izvirnostjo svojega programa. Koncerta so se udeležili tudi znani slovenski skladatelji Anton Lajovic, Emil Adamič in Slavko Osierc.

Uspeh jugoslovanske razstave v Kodan u

Kodanj, 8. marca. AA. Naša delegacija na razstavi hišno industrijskih predmetov je vzbudila posebno pozornost. Na banketih je bilo izrečenih niz govorov, v katerih so se poudarjale prijateljske in kulturne zveze med obema narodoma. Posebno svečan je bil banket v kraljevskem jantklubu, ki so mu prisostvovali najodličnejši zastopniki danske družbe. Naš poslanik v Berlinu g. Balugdzšč je izrekel zdravico na kralja Kristijana in dodal, da je svetovno gospodarstvo po vojni tako izprepleteno, da ne vemo več, čigav kapital sodeluje pri kakem podjetju. Načelnik ministrstva Stajnmee je navezal na to zdravico svoj govor, v katerem je orisal možnost sodelovanja danskega kapitala v Jugoslaviji, zlasti v zvezi s turizmom. Vsi danski govorniki so to misel pozdravili. Danes je g. Balugdzšč izročil kralju Kristijanu lastnoročno pismo Nj. Vel. kralja Aleksandra s Karagorjinevo zveščo. Jutri je ženski dan. Književnik Winawer bo imel predavanje o naši kulturi. Ga. Zlatka Kovačevićeva pa bo govorila o naši ženi. Vse danske časopisje je polno hvale o naši narodni umetnosti in poudarja vse lastnosti naše narodne duše.

Vprašanje dvovladnosti ob madžarski meji

Belgrad, 8. marca. k. Ker je obmejnim dvovladnikom med Madžarsko in našo državo potekel 1. marca rok za dovoljenje prehoda preko meje, sta se jugoslovanska in madžarska vlada sporazumeli, da veljajo ta dovoljenja še nadalje do 30. aprila. Dotedaj stopijo v veljavo nove konvencije o dvovladnostih.

Tužci prihajajo v Dalmacijo

Dubrovnik, 8. marca. r. Po prihodu ameriških turistov v našo državo se opaža v Dalmaciji vsak dan večje število inozemcev. To se posebno vidi v Dubrovniku in ostalih mestih južne Dalmacije, kjer je nastopilo pravo poletno vreme.

Državna hipotekarna banka omejitela kredite

Belgrad, 8. marca. r. Državna hipotekarna banka javlja, da daje sedaj samo male kredite in to mesečno v skupni višini do 20 milijonov dinarjev. Večje kredite bo dovoljevala Državna hipotekarna banka, čim bo podpisan pravilnik o dovoljevanju kreditov iz kladrinskoga fonda.

Za naše svinjerejce

Belgrad, 8. marca. AA. Naš generalni konzulat v Bordeauxu je obvestil naše gospodarske organizacije, da je na jugozapadu Francije, zlasti v Bordeauxu, tržišče zelo povoljno za našo živino, posebno svinje. Za svinje se dosežejo, če odbijemo vse stroške, za 30 odstotkov višje cene nego v domovini.

Švehli se vrača zdravje

Praha, 8. marca. n. Stanje bivšega ministrskega predsednika Švehle se je sedaj že toliko popravilo, da mu bodo zdravniki v prihodnjih tednih dovolili, oditi na riviero v svrhu rekonvalescence. Do jeseni bo njegovo stanje že v toliko zboljšano, da bo lahko delal brez zdravniškega nadzorstva. Seveda pri tem ne pride v poštev politično delovanje.

Amanulah se ne upa vrniti

Rim, 8. marca. ... Bivšega afganskega kralja Amanulaha jutri zopet pričakujejo v Benetkah, ko se vrne s svojega potovanja po Turčiji. Zdi se, da se tako hitro vrača zato, ker je sprevidel, da za sedaj ni mogoče misliti na to, da bi se mogel vrniti v svojo domovino.

Wildgans, ravnatelj dunaškega gledališča

Dunaj, 8. marca. n. Ministrski svet je na današnji seji sklenil, da se Ant. Wildgans imenuje za ravnatelja državnega gledališča.

Dunajska vremenska napoved. Severne Alpe: Spremenljivo, začasno precej jasno vreme, v nižavah toplo, v višinah mrzlo. — Južne Alpe: Oblačno, deževno, toplo.

Napredek na londonski konferenci

Anglija in kršitev pogodb — Francosko-italijanski kondominij v Sredozemskem morju

London, 8. marca. n. Briand bo v nedeljo na sestanku z MacDonaldom zahteval, da MacDonald natančno precizira, kakšno pomoč je Anglija pripravljena obljubiti pri kršitvah določb Društva narodov ter Kellogove in Locarnske pogodbe, ali bo priskočila na pomoč s svojim brodom, ali s gospodarskim bojkotom napadale, ali pa ohrani dobrohotno nevtralnost. S tem bo Briand rešil MacDonalda iz neprijetnega položaja, da bi moral angleškemu parlamentu predložiti v odobritev nove dogovore. Briand namreč smatra, da je interpretacija obstoječih pogodb premo diplomatično pojasnilo, ki ga da ena pogodbenih strank drugi na prijateljsko vprašanje. Francija pa hoče s svoje strani kot protiuslugo za čim konkretnjšo preciziranje angleške pogodbene pomoči tudi v konkretni formi sestaviti program one mere popustljivosti, ki jo je pripravljena dovoliti v interesu francosko-italijanskega sporazuma. Če Anglija ne more precizirati svoje pogodbene pomoči, bo Briand vseeno poskusil priti z Italijo na čisto, toda nasproti Angliji bi ostal program za graditev brodom, ki ga je predložil Tardieu, neskrajšan. Grandi se je nedvomno z vednostjo Francije že včeraj umaknil angleškemu poskusom začeti z Italijo posebna pogajanja s tem, da je skrivaj odpotoval v neko morskopalnišče. Čuje se, da je italijansko mornariško vodstvo svoj dosedanj odpor proti obsežnemu sporazumu v Sredozemskem morju opustilo. V italijanskem taboru se sedaj resno razmišlja o možnosti, da bi se s Francijo po političnem sporazumu dogovorilo mornariško tehnično zenačenje sil z novo razdelitvijo francoskega brodom, kar bi pomenilo v praksi francosko-italijanski kondominij v Sredozemskem morju.

Sestanek Brianda s Stimsonom

London, 8. marca. AA. »Reuters« poroča: Francoski zunanji minister Briand se danes po-

poludne sestane s predsednikom ameriške delegacije Stimsonom. Briand bo na tem sestanku ponovil svojo včerajšnjo izjavo, da je nastopil trenutke za diskusijo o političnih vprašanjih, ki so bili zmerom trdna točka v francoskem stališču in ki so takega značaja, da bodo pospešila delo konference.

Soc. internacionala za razorožitev

Pariz, 8. marca. AA. Zastopniki urada socialistične internacionala in mednarodne sindikalne federacije so imeli konferenco, na kateri so razpravljali o pomorski razorožitvi. Prisotni delegati so sprejeli soglasno resolucijo Vanderelda, ki ugotavlja, da so se države-podpisnice Versaillske mirovne pogodbe vsestransko obvezale delovati v zmislu splošne razorožitve. Zato narodi po pravici od njih zahtevajo, naj izpolnijo svoje obljube. Resolucija naglašala nadalje, da je londonsko pomorsko konferenco sklicala vlada angleške delavske stranke in da je zato pričakovati vsaj delno izvršitev teh obljub in redukcijo oboroževanja. Navzlic temu pa obstoji bojazen, da bo došlo do novega oboroževanja, ker posamezne vlade dvomijo o veljavi raznih paktov o varnosti in skušajo obdržati svoj prestiž. To bi moglo ogroziti uspeh londonske konference. Naposled poziva resolucija delavstvo vsega sveta, naj se pridruži angleškim delavcem in jih podpre pri njihovem prizadevanju za utrditev miru.

Stenografin a amer. delegata se ubila

London, 8. marca. AA. Pearl Demarat, privatna stenografka ameriškega delegata Stimsona, je po nesrečnem naključju umrla. V hotelu »Maitre« ter treščila na tla tako nesrečno, da je bila preminula. Nesreča je napravila v konferenčnem krogu globok vtis.

Ženevska carinska konferenca

Izjava francoskega trgovinskega ministra Fiandua

Ženeva, 8. marca. n. Na današnji plenarni seji konference za carinsko premirje, ki je bila sklicana samo zato, da Francozi podajo svojo izjavo, je izjavil trgovinski minister Fiandin, da se mora prvi načrt za carinsko premirje že danes smatrati kot odpravljen. Francoska vlada je 72 odstotkov svojih carinskih tarifnih postavk konsolidirala s trgovinskimi pogodbami. Vsa sestava konference kaže potrebo, da se tudi v trgovinsko politiko evropskih držav prinese resnično evropski duh. Premirje, kakršno se namerava, bi morale močne države

pospeševati na korist slabejših držav s shematično stabilizacijo razmer. Bistvo teh predlogov je v tem, da se podaljšajo obstoječe trgovinske pogodbe. Priporočal je trgovinske pogodbe med dvema državama namesto predlaganih kolektivnih pogodb. Če se do 1. aprila 1931 podaljšane trgovinske pogodbe ne odpovedo z istočasnim obvestilom tajništvu Društva narodov najpozneje 2 meseca poprej, torej do 1. februarja 1931, naj se te pogodbe podaljšajo za nadaljnjo periodo šestih mesecev.

Povišanje ital. vojnega proračuna

Rim, 8. marca. r. V fašistični zbornici se je danes pričela razprava o proračunu vojnega ministrstva. Vsi govorniki so naglašali potrebo, naj se proračun za vojsko zviša. Italija, ki iskreno želi svetovni mir, mora vendar biti vsak čas pripravljena, da se uspešno brani. Nekateri govorniki so omenjali, da utrjuje Francija nepre-

neloma svoje meje napram Italiji. Na koncu razprave so se priredile velike ovacije italijanski vojski in fašistični milici. Zasedanje se je odgodilo na torek 12. marca, ko se bo zopet nadaljevala diskusija o proračunu vojnega ministrstva ter se bo pričela razprava o ministrstvu morarice.

Pred formalno demisijo poljske vlade

Varšava, 8. marca. n. Po sedanjem parlamentarnem položaju je računati s tem, da bo Bartlova vlada formalno odstopila. Levičarska opozicija vztraja pri svoji nameri, da predlaga proti delovnemu ministru, polkovniku Pistorju izrečno nezaupnico. Če bo nezaupnica sprejeta, bo nanjo odgovoril Bartel z demisijo vsega ka-

bineta. Potem bo nastalo vprašanje, ali bo Pilsudski zopet predlagal Bartla za sestavo novega kabineta, ali pa bo rajši predlagal kakšnega odločnejšega zastopnika svojih tendenc. Nikakor pa se ne bo za sestavo vlade vpoštevala opozicija, ki hoče vreči delovnega ministra.

Povodenj prekoračila svoj višek

Število mrtvih se ceni od 900 do 4000

Bordeaux, 8. marca. n. V Bordeauxu so pristaniške naprave tako zavarovane, da vse, kar voda vala s seboj, brez škode za naprave plava v odprtem morju. Negreledne množice ljudi stoje na mostovih in opazujejo povodenj. V mestu samem voda ni napravila posebne škode. Mostovi so nepoškodovani. Promet se vrši normalno. Povodenj je v glavnem že prekoračila svoj višek. Vse reke se že vračajo v normalno strugo. Šele sedaj, ko so vasi zopet dostopne, je mogoče preceniti ogromnost katastrofe. Število mrtvih se ceni na 900 do 4000. Zadnja velika poplava v teh krajih v letu 1875. niti z daleka ni bila tako strašna, kakor je sedanja.

Madžarska ne odpravi vizama

Budimpešta, 8. marca. AA. Po informacijah z merodajnega mesta poroča MTI, da so netočne vesti raznih listov o ukinitvi vizumov na Madžarskem. Madžarska vlada je vedno mnenja, da ukine vidiranje potnih listov, da pa so še vedno potrebne neke tehnične priprave.

Polkovnik Wolf — statist

Dunaj, 8. marca. r. Predsednik staroverne ljud. stranke, znani polkovnik Gust. Wolf, ki je bil lanske leto obsojen radi veleizdaje na leto dni temnice, nastopa v dunajskem Burgteatru kot statist, da se s tem prehrani.

Doumergue in Tardieu v opustošenih krajih

Pariz, 8. marca. AA. Predsednik republike Doumergue in ministrski predsednik Tardieu sta posetila opustošene pokrajine na jugu Francije. Vseprisotni sta videla prizore razdejavanja in žalosti ter ruševin. Predsednik Doumergue se je dolgo razgovarjal z zastopniki oblasti in skušal prebivalstvo ohrabriti. Obljubil je, da poskrbi za potrebne delovne moči, ki bodo ruševine spravili v kraj in pomagali naglo pozidati razdejane kraje. Iz vse Francije in celo iz inozemstva prihajajo množestvilni darovi.

Brezčičen prenos srčnih utripov

Rim, 8. marca. AA. Iz Genove poročajo, da je tamošnji zdravnik Pende odkril nov način brezčičnega prenosa utripov srca na velike razdalje. Doslej so bili napravljeni poskusi, s katerimi je zdravnik Pende mogel zasledovati utripe letalcev, ki so leteli v veliki razdalji na svojih letalih.

Demonstracije grških uradnikov

Atene, 8. marca. AA. Včeraj so demonstrirali državni uradniki v Atenah zaradi preizkušnih plač. Policija je demonstrante razgнала. Demonstracije so se danes ponovile.

Izpopolnitev romunske vlade

Bukarešta, 8. marca. r. Novi romunski ministri Nitsescu, Mirto in Angelescu so včeraj prisegli pred regenskim svetom. Danes je Maniu izjavil, da se je vlada s temi člani le izpopolnila in da je napačno tolmačiti njihovo imenovanje, kakor da bi se bila vršila rekonstrukcija vlade.

Gandi dal povelje za pohod

London, 8. marca. n. Po aretaciji svojega asistenta je izjavil Gandi, da bo povelje za pohod prvih skupin, ki jih bo vodil on sam, izdano že danes ali jutri. Izdal je okle lastnikom predilnic, predilniškim delavcem, trgovcem in meščanom, naj danes opustijo vsako delo »v proslavo aretacije nekronanega kralja iz Gujerada«.

Razkol v novi angleški stranki

London, 8. marca. n. V novi angleški gospodarski stranki so difference že povzročile odkrit prelom. Lord Rothermere je izjavil v svojem pismu na angleške liste, da je dosti mnogo važnejših ciljev, kakor je imperijska svobodna trgovina, namreč visoke uvozne carine, dalekosežna varčnost, nepopustljivost nasproti Indiji in prekinjen'e diplomatskih odnosov z Rusijo. Lord Beaverbrook pa nasproti no ugotavlja v nekem svojem pismu, da se ne strinja z lordom Rothermerejem in da mu ne sledi pri njegovih načrtih. Gospodarska stranka je sklenila, da bo bojni fond 94.000 funtov, ki se je zbral potom prostovoljnih darov, vrnila darovalcem.

Program nove albanske vlade

Tirana, 8. marca. AA. Albanska agencija javlja: Po podpisu ukaza o imenovanju nove vlade, je kralj Zogu I. poslal novemu ministrskemu predsedniku Pangeliju pismo, v katerem mu daje smernice za njegovo delo. Kralj Zogu zlasti poudarja kot njegovo dolžnost, da vzdrži moralno v narodu in da ga izobrazi. Tujim društvom naj se daje olajšave; sprejmejo naj se novi meščanski in trgovski zakon, agrarna reforma in istotako, da se sestavi komisija, ki bo proučevala državne dohodke in ugotovila, ali se ne bi dali znižati davki in takse, ki zdaj bremenijo narod. Posebno važno je kralju Zoguju vzgoja nove generacije v modernem duhu.

Nemško brodomje obišče Sredozemsko morje

Berlin, 8. marca. n. Proračunski odbor nemškega državnega zbora je dovolil 200.000 mark za potovanje štirih nemških velikih bojnih ladij, ene križarke in 19 torpednih rušilcev po Sredozemskem morju. Komunisti so glasovali proti. Socialni demokrati so pa zahtevali, da se ta denar ne porabi v reprezentacijske svrhe, temveč za izobrazbo.

Premiera Lipahove komedije „Glavni dobiček“

Snočna prva predstava nove izvirne slovenske komedije »Glavni dobiček«, ki jo je napisal dramski režiser in igravec g. Fr. Lipah, se je sprejemila takoj po prvem dejanju v majhno gledališko slavnost. Gledališče je bilo razprodano. Občinstvo je z navdušenjem sprejelo preprosto, pa zelo spretno urejeno veselo-resno zgodbo, ki jo doživijo upokojeni profesor Boštjan Brvar s svojo družino in prijateljsko družbo, ki ves čas skrbi za domač humor. Pisatelju, ki je igrati sam vodil, je občinstvo prirejalo navdušene pozdrave — gledališki tovariši pa so ga obdali s cvetjem in darovi. Več o delu in igri v prihodnjem listu.

Totomianz o bodočnosti zadružništva

Včeraj se je vršilo drugo predavanje znanega zadružnega pisatelja, profesorja Totomianza. Govoril je o bodočnosti zadružništva. Zadružništvo pripada sedaj, ko se nagiba kapitalistično gospodarstvo od svojega viška navzdol, velika bodočnost in velik pomen kot osnovi novega družabnega reda. Dalje je predavatelj na tujih zgledih, predvsem na zgledu Danske, pokazal pomen zadružništva za gospodarstvo, kajti le z zadružno organizacijo se je tem narodom posrečilo doseči tako visoko gospodarsko stopnjo, katere je povzročila, da so ti narodi tudi na kulturnem vidiku, kar se vidi na vseh kmečkih domovih v teh deželah. G. predavatelj odputuje sedaj v Italijo.

Predzadnji večer rokoborbe

Dve odločilni borbi, ki sta bili včeraj na programu, sta dali večerjo posebno važnost. Najprej sta nastopila Wehrman in Equatore. Po dolgotrajnih poskusnih prijemih se je razvila polagoma res zanimiva borba, ki je povlekla gledalce za seboj. Kakor z železnimi kleščami je držal Equatore Nemca precej časa v strašnem svojem plemu, ki se mu je nenadejano posrečilo. Toda Wehrman se je tudi tega rešil in z vso silo pričel napadati. Boj se je vršil v znamenju premoči nemškega prvaka, ki je končno v 48. minuti z bočnim metom odpravil gibčnega Equatoreja.

Drugi par GP proti Mrna se je v načrtno borbo precej razlikoval od prvega. Tu je predvsem vladala moč in teža. Kop se je izkazal kot močnejši, ki zna vedno vsak položaj najugodnejše odločiti v svojo korist. Pazil je na močnega in orjaškega Mrna in ko je prišel čas, ga je s podprijetim pritiskom na hrbet. Jugoslovanski prvak je rabil vsega skupaj za svojo zmago 1 uro in 3 minute. Zadnja točka pa je nudila občinstvu ameriškansko-prasto rokoborbo, pri kateri so dovoleni skoraj vsi prijemi. Borila sta se priljubljeni Johnson in Budrus. Ta način pa publiki ni posebno všeč, vendar se je ta vradostila, ko je simpatični zamorec premagal v kratkem času robustnega Budrusa.